

ကလေးအခွင့်အရေးသင်ခန်းစာ (၆)

ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းမှု (Child Labor)နှင့် ကလေးအလုပ် (Child Work)

ရည်ရွယ်ချက်

- ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းမှုနှင့် ကလေးအလုပ်ကို ခွဲခြားသိရှိလာစေရန်
- ကလေးလုပ်သားစေခိုင်းမှုကို ကာကွယ်တတ်လာစေရန်။

Activity: (လူပျော်မှု)

- သင်တန်းသားများအား ကလေးများ ပင်ပင်ပင်းပမ်းလုပ်နေရသောပုံများ၊ ခက်ခဲ၍ အဆွဲရာယ်ရှိသော နေရာများတွင်အလုပ်လုပ်နေသောပုံများကို ဝေါပါ။

Discussion: (အပြန်အလုန်ဆွေးနွေးခြင်း)

- ထို့နောက်အောက်ပါမေးခွန်းများကို မေးပါ။
- ကလေးများ ဘာအလုပ်မျိုးတွေလုပ်နေကြသလဲ။
- ပုံတွေကို ကြည့်ပြီး ဘယ်လိုခံစားရသလဲ။
- ဘယ်လိုမျိုးလုပ်ငန်းတွေက ကလေးတွေအတွက် မသင့်တော်တဲ့ အလုပ်လဲ၊ ဘာကြောင့်လဲ။
- ကလေးတွေလုပ်ရန် သင့်တော်သော အလုပ်ကာဘာဖြစ်မလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ။

Input: (အကြောင်းအရာနှင့်ဆက်စပ်သည့် ဗဟိုသုတေသန်းခြင်း)

ကလေးများ၏ အသိပေါ်နှင့် စွမ်းရည်များတိုးတက်စေရန်အတွက်လေ့ကျင်သည့်အနေဖြင့် ကလေးများကို အလုပ်များလုပ်ကိုင်ခိုင်းခြင်းကို ခွဲပြနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ထိုသို့စေခိုင်းမှုသည် ကလေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ဘဝအတွက်ပြင်ဆင်ပေးမှုမျိုးမဟုတ်ဘဲ ကလေးအပေါ် အမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ ကလေး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အနောက်အယုက်ဖြစ်စေခိုင်းများဖြစ်ပါက ထိုအလုပ်မျိုးကို စေခိုင်းရန်မသင့်ပေ။ ထို့ကြောင့် ကလေးများအလုပ်လုပ်ခွင့်အနိမ့်ဆုံးအသက်ကို နိုင်ငံတော်က တရားဝင်သတ်မှတ်ပေးရန်၊ ထိုသတ်မှတ်ထားသည့်အသက်ထက် ထိုလုပ်ငန်းမျိုးတွင် အလုပ်စေခိုင်းခြင်းအား အပြစ်ပေးတားဆီးပေးရန် ထို့လုပ်ဆောင်ပေးရန်လိုသည်။

အသက်ပြည့်ပြီးဖြစ်သော ကလေးများအားဖြစ်သော်လည်း ကလေးများ၏ ဂုဏ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်း၊ အကျင့်သီလပိုင်းဆိုင်ရာများကို ထိခိုက်စေမည့် လုပ်ငန်းမျိုးဖြစ်ပါကလဲ ထိုလုပ်ငန်းမျိုးတွင် ကလေးများအားစေခိုင်းခြင်းကို တားမြစ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

ကလေးအလုပ် အမိဘယ် (Child Work)

- ကလေး၏ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကို မထိခိုက်သော
- ကလေး၏ ပညာသင်ကြားခွင့်ကို မထိခိုက်သော
- မိသာဒု စောင့်ရောက်မှုအောက်တွင် နေထိုင်ပြီး ကလေး၏စိတ်ဆန္ဒဖြင့် ပါဝင်ကူညီသော အလုပ်၊
- ကလေး၏ ကျို့မာရေးကို မထိခိုက်သော အလုပ်
- ကလေး၏ အိပ်ချိန်၊ နာချိန်၊ ကစားချိန် နှင့် စာကျက်ချိန်များကို မထိခိုက်သော အလုပ်များကို ဆိုလိုသည်။

ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း အမိမာယ် (Child Labor)

- ကလေးအား မတရားအမြတ်ထုတ်သော အလုပ်မျိုးတွင်စေခိုင်းခြင်း
- ကလေး၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ဘဝအတွက် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်စေခိုင်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းအခြေအနေမျိုးတွင် စေခိုင်းခြင်း
- ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အဆွဲ့အလမ်များကို ထိခိုက်ဆုံးစေခိုင်းခြင်း၊ အလုပ်မျိုးတွင်စေခိုင်းခြင်း
- ကလေးများအား ရပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်း၊ ဆိုင်ရာ ထိခိုက်စေခိုင်းခြင်း၊ တို့ကို ဆိုလိုပါသည်။
- ကလေးအား လိင်ပိုင်း၊ ခံစားချက်ပိုင်း ထိခိုက်စေသော အလုပ်မျိုးကို လုပ်စေခြင်း၊ (ပြည့်တန်ဆာ အဖြစ်စေခိုင်းခြင်း၊ ထိုအခြေအနေမျိုးဖြစ်စေခိုင်းခြင်း၊ အနေအထား မျိုးတွင်စေခိုင်းခြင်း)

ထိုအပြိုင်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ်က

ပြည်နိုင်ငြားသော

အဆိုးဝါးဆုံးကလေးလုပ်အားစေခိုင်းမှုမှုပို့သည်မှာ

အဆိုးဝါးဆုံးသော ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း (Works form for Child Labour – ILO)

- အကြွေးဖြင့်ကျန်ပြခြင်း၊ စေခိုင်းခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်ပိဋ္ဌပကွဲအတွင်း စေခိုင်းခြင်း၊ အဓမ္မအလုပ် စေခိုင်းခြင်း၊ ပြည့်တန်ဆာနှင့် ညွစ်ညွေးစာပေများတွင်သုံးခြင်း၊ မြှေခွေယ်ခြင်း၊ ကမ်းလှမ်းခြင်း
- တရားမဝင်လုပ်ငန်းများ – မူးသစ်ဆေးဝါးထုတ်လုပ်၊ ဖြန့်ဖြူးစေခြင်း၊ မြှေခွေယ်ကမ်းလှမ်းခြင်း၊
- ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် စိတ်ခာတ်၊ စာရိတ္ထနှင့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်စေခိုင်း၊ အခြေအနေတွင်လုပ်ခိုင်းခြင်း (ရပ်၊ စိတ်၊ လိပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စောကားခံရသည့်အလုပ်၊ မြေအောက်၊ ရေအောက်၊ အမြင့်၊ လောင်နေသည့်နေရာ၊ အဖွဲ့အစည်းရှိသောအလုပ်ကို လက်ဖြင့်ကိုင်၊ လေးလံသောအရာသယ်ဆောင်သောအလုပ်၊ ကျန်းမာရေးထိခိုက်သည့်နေရာ၊ အချိန်ကြောကြာ လုပ်ရသည့်အလုပ်၊ ညအချိန်အလုပ်)

ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းမှု ဆိုင်ရာကိန်းဂကန်းအချက်အလက်များ

(A future without Child Labour ILO report) 2002, June

- အသက် ၅၇၆၆၄ ၁၄ နှစ်အတွင်းရှိသော ကလေးများ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၂၁၁၁၁နီးရှိသည့်အနက် ၁၈၆ သန်းသည် အဆိုးဝါးဆုံးသော ကလေးအလုပ်စေခိုင်းခြင်း၊ အမျိုးအစားများအပါအဝင် လုံးဝယ်ကိုမိမိရန် လိုအပ်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေလျက်ရှိသည်။
- စီးပွားရေးအလုပ်များတွင် လုပ်ကိုင်နေသော အသက် ၁၅၅ နှစ်မှ ၁၇၅ နှစ်အတွင်း ရှိသည့်ကလေးပေါင်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် ၁၄၁သန်းရှိသည့်အနက် ၅၉၉သန်းသည် အဆိုးဝါးဆုံးသော ကလေးအလုပ်စေခိုင်းခြင်း ဖြစ်၍ သည့်လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေပြီး ၈၄၃သန်းမှာ အမှန်တကယ် အဆိုးဝါးဆုံးသော ကလေးအလုပ်စေခိုင်း သည့်လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။
- အာရုံနှင့် ပစ်စိတ်ဒေသသည် အဆိုးဝါးဆုံးသော ကလေးအလုပ်စေခိုင်းများ အများဆုံးရှိနေသည့် ဒေသ ဖြစ်သည်။

အဆိုးဝါးဆုံးသောကလေးအလုပ်စေခိုင်းခြင်း အမျိုးအစား:	သန်း:
အကြွေးဖြင့်စေခိုင်းခြင်းနှင့် အဓမ္မစေခိုင်းခြင်း	၅၁၇

လက်နက်ကိုင်ပဏိပက္ခများအကြား အဓမ္မသွင်းခြင်း	၀.၃
ပြည့်တန်ဆာနှင့် ညွစ်ညမ်းစာများအတွက်အသုံးပြုခြင်း	၁.၈
အခြားတရားမဝင်သောလုပ်ငန်းများတွင် စေခိုင်းခြင်း	၂.၆
ကလေးများအား ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း	၁.၂
စုစုပေါင်း	၈.၄

Deepening (သင်တန်းသားများ၏လက်တွေ့အဖြစ်နှင့်နှိမ်းယဉ်ဆက်စပ်ပေးခြင်း)

- သင်တန်းသားများကို အုပ်စုလိုက်ခွဲ၍ မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရှိနေတတ်သော ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း၊ အမျိုးအစားများကို စုစုပေါင်းရေးသားခြင်းပါ။ သင်တန်းသားများတပ်ပြချက်များအပေါ်အခြေခံ၍ စက်ရှုလယ်ယာလုပ်ငန်းနှင့် အီမိုဒ်ဖော်လုပ်ငန်းများတွင် လုပ်အားစေခိုင်းခံရသောကလေးများ စသည်ဖြင့် အမျိုးအစားခွဲပေးပါ။
- ထိုသို့စေခိုင်းခံရသောကလေးများအတွက် အခြားမည်သည့်အခွင့်အရေးများဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်ကို ပိုင်းစပ်စဉ်းစား၍ စာရွက်ကြီးပေါ်တွင် ချကော်ခြင်းပါ။

စက်ရုံတွင်လုပ်ရသောကလေးများ ဆုံးရှုံးသည့်အခွင့်အရေးများ	လယ်ယာခွင့်တွင်လုပ်ရသောကလေးများ ဆုံးရှုံးသည့်အခွင့်အရေးများ	အီမိုဒ်အဖြစ်လုပ်ရသောကလေး ဆုံးရှုံးသည့်အခွင့်အရေးများ

Synthesis (မည်ကဲ့သို့လုပ်ဆောင် ကာကွယ်တားဆီးနိုင်သည်ကို အဖြော်လုပ်ဆောင်စေခြင်း)

ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းကို ဆန့်ကျင်သော ရပ်စွာပတ်ဝန်းကျင်တရုပ်နှင့် ဆောင်ပုဒ်တရုစီကို အုပ်စုလိုက်ရေးဆွဲစေ၍ သင်တန်းသားများကို ရှင်းပြခိုင်းပါ။

မှတ်ချက်

- အသုံးပြုသောရုပ်ပုံများသည် ကလေးများပင်ပင်ပမ်းပမ်းနှင့် အလုပ်လုပ်နေရသောပုံများဖြစ်ရန်လိုသည်။ သို့မှာ ကလေးလုပ်သားနှင့် ကလေးလုပ်အားစေခိုင်းမှုနှစ်မျိုးကို ထင်ထင်ရှားရှားသဘောပေါက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- သင်တန်းသားများ၏ လက်တွေ့နှင့် နှိမ်းယဉ်ဆက်စပ်ပေးရာတွင် သင်တန်းသားများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်ပက်သော အလုပ်ခွင့် ဖေားကွော်တွေ့ဖြစ်လျှင် ပိုကောင်းသည်။